

רע"פ 6505/20 - פלוני נגד התובע הצבאי הראשי

בבית המשפט העליון

רע"פ 6505/20

לפני: כבוד הנשיאה א' חיות

המבקש: פלוני

נגד

המשיב: התובע הצבאי הראשי

בקשת רשות ערעור על פסק דינו של בית הדין הצבאי לערעורים בע/44/20 מיום 17.8.2020 אשר ניתן על ידי כבוד המשנה לנשיא תא"ל אורלי מרקמן והשופטים אל"מ נועה זומרואל"מ אבינועם סטולוביץ

בשם המבקש: עו"ד אל"מ ענבל דה-פז; עו"ד סרן איתי המר

החלטה

בקשת רשות ערעור על פסק דינו של בית הדין הצבאי לערעורים (המשנה לנשיא, השופטת תא"ל אורלי מרקמן, השופטת אל"מ נועה זומר, והשופט אל"מ אבינועם סטולוביץ) מיום 17.8.2020 בע/44/20 (להלן: פסק הדין).

1. המבקש הורשע על פי הודאתו בביצוע שמונה עבירות הונאה בכרטיס חיוב לפי סעיף 17 לחוק כרטיסי חיוב, התשמ"ו-1986 (להלן: חוק כרטיסי חיוב) אותן ביצע בתקופת שירותו הצבאי. ראשיתן של העבירות מושא הבקשה שלפני בחודש יולי 2017, אז שירת המבקש כלוחם בחיל התותחנים. בעת שהופקד לשמור על רכושם של חברי הלוחמים, בעודם באימון, נטל המבקש מתוך חפציהם האישיים כרטיסי חיוב, העתיק את פרטיהם ושמר אותם בחשבון ה-Paypal שלו, ממנו ביצע בהמשך עסקאות ורכישות ללא ידיעתם וללא הסכמתם. במועד מאוחר יותר, לאחר שאחד מהחילים הבחין בהונאות שבוצעו בכרטיס החיוב שלו ופעל להנפקת כרטיס חיוב חדש, נטל המבקש את כרטיס החיוב

החדש ממכנסיו של אותו חייל, בעת שהושארו בחדרו בבסיס, וביצע באמצעות פרטי הכרטיס 12 עסקאות הונאה. בסך הכל בתקופה שבין החודשים יולי 2017 ועד אוקטובר 2017 ביצע המבקש 169 עסקאות בכרטיסי החיוב האמורים, בסכום מצטבר של למעלה מ-11,000 ש"ח.

2. בחודש ספטמבר 2017 נפתחה חקירה צבאית בעניינו של המבקש. זאת, לאחר שהחיילים בעלי כרטיסי החיוב שבהם בוצעו עבירות ההונאה חשדו במבקש ודיווחו על כך למפקדיהם. במסגרת חקירתו, הודה המבקש בעבירות שיוחסו לו וביום 28.7.2019, בחלוף כשנה מיום שהושלמה החקירה בעניינו וחודשים ספורים טרם שחרורו, הוגש נגדו כתב אישום.

3. קודם לביצוע העבירות האמורות, ועוד טרם שירותו הצבאי, ביצע המבקש בחודש אוגוסט 2016, בהיותו קטין, עבירות הונאה בכרטיסי חיוב של שלוש מתלוננות, בכך שערך עשרות חיובים בסכום מצטבר של למעלה מ-58,000 ש"ח (להלן: העבירות המוקדמות). המבקש הועמד לדין בגין העבירות המוקדמות והודה בהן בהליך שהתנהל בבית המשפט לנוער בתל אביב-יפו (ת"פ 3702-07-17). בפסק הדין שניתן ביום 6.5.2019 החליט בית המשפט לנוער, בהתאם להמלצת שירות המבחן, שלא להרשיע את המבקש וחלף כך ציווה על דרכי טיפול לפי סעיף 26 לחוק הנוער (שפיטה, ענישה ודרכי טיפול), התשל"א-1971. בית המשפט לנוער הטעים כי מאז שהודה בעבירות שיוחסו לו, המבקש נרתם לחלוטין לתכנית טיפולית ושיקומית, ערך שינוי משמעותי בחייו ונמנע ממעורבות פלילית נוספת. בהתאם, בית המשפט לנוער פסק כי המבקש ירצה 100 שעות שירות לתועלת הציבור, יתחייב בהתחייבות כספית להימנע מביצוע עבירות הונאה בכרטיסי חיוב ויפצה כספית את המתלוננות. להשלמת התמונה יוער, כי דבר העבירות שבוצעו על ידי המבקש במהלך שירותו הצבאי לא הובא לידיעת בית המשפט לנוער ולידיעת שירות המבחן, וזאת אף שפסק הדין בעניינו ניתן זמן רב לאחר שנפתחה נגדו חקירת מצ"ח, אשר במהלכה הודה המבקש בביצועו.

4. המבקש הועמד לדין בבית הדין הצבאי המחוזי בגין העבירות שנעברו במהלך שירותו הצבאי וביום 2.7.2020 נגזר דינו. בית הדין הצבאי המחוזי עמד על נסיבות חייו הקשות של המבקש, אשר על פי הנתען הן שעמדו ברקע מעשיו. בהקשר זה צוין כי המבקש הוא בן למשפחה קשת יום והוא נדרש לתמוך בה כלכלית תוך שהוא נושא בנטל הטיפול באחיו הקטן, בעל צרכים מיוחדים הזכאי לקצבת נכות מלאה. בית הדין התייחס בנוסף לעבירות המוקדמות שביצע המבקש בתקופה שקדמה לגיוסו לצה"ל, ולדרך השיקומית שעבר, שכללה ליווי של חונך אישי ושל קצין מבחן. עוד התייחס בית הדין לכך שהגורמים המקצועיים שליוו את המבקש במסגרת שיקומו התרשמו מהאחריות שנטל על מעשיו ומכך שהביע חרטה כנה על ביצוע העבירות.

לצד האמור, בית הדין הצבאי המחוזי הדגיש את הפגיעה הקשה בערכים החברתיים המוגנים שנגרמה כתוצאה ממעשיו של המבקש. בית הדין הוסיף כי מעשיו של המבקש התאפיינו בשיטתיות ובתכנון מוקדם והיו יכולים להסב נזק כלכלי רב לאותם חיילים ולחברות האשראי אילו היה עולה בידו להשלים את כלל העסקאות מבלי שמעשיו יתגלו. לנוכח הקשר ההדוק שבין העבירות אותן ביצע המבקש, בית הדין הצבאי המחוזי קבע מתחם ענישה אחד לכלל מעשי העבירות וזה הועמד על ארבעה עד שמונה חודשי מאסר. בהתחשב בנסיבות המקלות אותן זקף בית הדין לטובת המבקש - בהן ההליך השיקומי שעבר, העובדה שכתב האישום הוגש בשיהוי ניכר לאחר שהמבקש השלים שירות צבאי מלא ותקין, והעובדה שהמבקש הודה במיוחס לו ונטל אחריות על מעשיו שלא הניבו לו ריווח כספי כלשהו - השית בית הדין על המבקש עונש של חמישה חודשי מאסר שירוצו בדרך של עבודה צבאית חלף מאסר בפועל, וכן שישה חודשי מאסר מותנה למשך שלוש שנים והורדה לדרגת טוראי.

5. המבקש ערער על גזר דינו של בית הדין הצבאי המחוזי וביום 17.8.2020 ניתן פסק הדין בערעור. בית הדין

הצבאי לערעוירים דחה את הערעור בציינו כי לא נפלה בגזר הדין טעות שמצדיקה התערבות בו. עוד צוין כי העונש שנגזר על המבקש עולה בקנה אחד עם החלטות קודמות שניתנו על ידי בתי הדין הצבאיים בהקשרים דומים. בית הדין הצבאי לערעוירים התייחס לתסקיר החיובי של שירות המבחן בנוגע להתנהלות המבקש וקבע כי הוא נזקק לזכותו גם בהליך דן, שכן הוא נוגע לשינוי דרכיו לאחר ביצוע של כלל העבירות. נסיבות אלו עמדו לנגד עיניו של בית הדין הצבאי המחוזי, ואולם, לנוכח חומרת מעשיו של המבקש, בשים לב לעונש שנפסק ולאופן ריצויו, לא מצא בית הדין הצבאי לערעוירים להתערב בגזר הדין ולא סבר כי יש בהליך השיקומי כדי להטות את הכף לעבר קיצור תקופת המאסר שהוטלה על המבקש.

אשר לטענת המבקש לעניין הפער שבין תוצאות ההליכים שהתנהלו בעניינו בערכאות השונות, והמשמעות של רישום פלילי מלא הנלווית לכך, בית הדין הצבאי לערעוירים הבהיר כי היה זה המבקש שנמנע, מטעמיו, מלהביא לידיעת קצין המבחן ובית המשפט לנוער את דבר העבירות הנוספות שביצע במהלך השירות הצבאי. אי לכך, ומשעה שבפני בית הדין הצבאי המחוזי עמד מלוא המידע הרלבנטי ביחס לכלל העבירות שביצע המבקש, סבר בית הדין הצבאי לערעוירים כי ההבדלים בענישה שהוטלה על המבקש בכל אחת מהערכאות מובן. לבסוף קבע בית הדין הצבאי לערעוירים כי הגם שהמאסר שהוטל על המבקש גורר תוצאה של רישום פלילי "מלא" אין בתוצאה זו לבדה כדי להביא לקיצור משך המאסר, שכן בתי הדין הצבאיים פסקו לא פעם כי הרישום הפלילי המופחת נגזר מטיב מעשה העבירה, היקפו ומידת חומרתו. בשים לב לחומרה הרבה שיוחסה למעשי המבקש, נמצא כי אין זה המקרה שמצדיק רישום פלילי מופחת.

6. המבקש לא השלים עם פסק הדין והגיש את הבקשה שלפני, בה הוא חוזר על עיקר הטענות שהעלה בערעור שנשמע בפני בית הדין הצבאי לערעוירים. בעיקרו של דבר המשיב טוען כי ראוי היה בנסיבות העניין שבית הדין ישית עליו עונש של ארבעה חודשי מאסר בדרך של ריצוי עבודות צבאיות - פרק זמן אשר נופל בגדר מתחם העונש שהוגדר על ידי בית הדין הצבאי המחוזי - וזאת חלף חמישה חודשי מאסר, שכן אז היה נלווה להרשעתו רישום פלילי מופחת לפי סעיף 404א(ב)(4) לחוק השיפוט הצבאי, התשט"ו-1955, ולא רישום פלילי מלא. לטענת המבקש, מקום שבו בית המשפט לנוער מצא כי לאור הליך השיקום שעבראין להרשיעו בגין עבירות בכרטיס חיוב בסך של כ- 59,000 ש"ח, הרשעתו בגין עבירות זהות בהיקף מצומצם יותר שמסתכם ב- 11,355 ש"ח, כאשר התוצאה הנלווית לכך היא רישום פלילי מלא, נוגדת את תחושות הצדק. עוד נטען, כי בתי הדין העניקו משקל אפסי להליך השיקום, וזאת חרף העובדה שהמבקש השלימו לאחר ביצוע כלל העבירות ועל אף שהליך השיקום הוא שעמד לנגד עיניו של בית המשפט לנוער ולאורו מצא בית המשפט שלא להרשיעו. על רקע זה סבור המבקש כי העונש שהושת עליו, אשר גורר בצדו רישום פלילי מלא, נוגד את תכליות המרשם הפלילי וחורג ממדיניות הענישה הראויה בנסיבות העניין. לבסוף טוען המבקש, כי גם השיהוי הניכר שבדק בהגשת כתב האישום נגדו - כשנתיים לאחר ביצוע העבירות ולאחר שהשלים שירות צבאי מלא לשביעות רצונם של מפקדיו - הביא לעיוות דין וצריך היה שיתבטא בחומרת העונש. נסיבות אלו, מצדיקות לשיטתו של המבקש רשות ערעור "בגלגול שלישי".

דין והכרעה

7. לאחר שעיינתי בבקשה ובפסקי הדין, הגעתי לכלל מסקנה כי דין הבקשה להידחות. סעיף 440ט(ב) לחוק השיפוט הצבאי קובע כי לא תינתן רשות לערער על פסק דין של בית הדין הצבאי לערעוירים אלא בשאלה משפטית שיש בה חשיבות, קשיות או חידוש. שיקולים נוספים שיכולים להצדיק מתן רשות ערעור לדיון בגלגול שלישי' בפני בית משפט זה הם שיקולי צדק ושיקולים הנוגעים לשיקומו של המבקש. מדובר במקרים נדירים וחריגים ביותר בהם מתגלה אי-צדק בולט, או כאשר מתעורר חשש שנגרם למבקש עיוות דין (ראו, למשל: רע"פ 1730/14 פלוני נ' התובע הצבאי הראשי,

פסקה 6(9.3.2014).

אין זה המקרה שלפנינו.

8. המבקש טוען כי הפער בין הענישה שהוטלה עליו בבית המשפט לנוער לזו שהטיל עליו בית הדין הצבאי וכן התוצאה הרישומית של מרשם פלילי מלא הנלווית לכך, אינם ראויים ונוגדים את תחושת הצדק. אין בידי לקבל טענה זו. העבירות אותן ביצע המבקש במסגרת שירותו הצבאי נעברו בהיותו בגיר ובשעה שבה היה נתון לכללי המשמעת הצבאיים ולהוראות הדין שמכוחם פוסקים בתי הדין הצבאיים. כפועל היוצא מכך, נקודת האיזון בין מכלול שיקולי הענישה בכל אחת מהערכאות-הצבאית מזה ובית משפט לנוער מזה-אינה זהה בהכרח. משכך, אין מקום לגזור גזירה שווה בין העבירות שאת מרביתן ביצע המבקש כקטין לעבירות הנוספות שאותן ביצע במהלך שירותו הצבאי. בתי הדין הצבאיים הטעימו, ובצדק, כי לעבירות הנוספות שביצע המבקש נודעת חומרה יתרה. חומרה זו נובעת, בין היתר, מהישנות העבירות ומהפגיעה הקשה בזכות הקניין והפרטיות של החיילים כמו גם מהפגיעה בערכי הרעות והאמון שהם נר לרגליו של צה"ל. לפיכך, מקובלת עליי הגישה לפיה נסיבות אלו הצדיקו התייחסות שונה מזו שאותה יישם בית המשפט לנוער בשלב גזר הדין. טעם נוסף ומשמעותי ביותר להבדל בענישה שהוטלה על המבקש בכל אחת מהערכאות, נעוץ בעובדה שבית המשפט לנוער לא היה ער כלל לכך שהמבקש ביצע עבירות נוספות במהלך שירותו הצבאי משום שהמבקש בחר שלא לחשוף, כאמור, את הדבר בפניו. בית המשפט לנוער אף קבע בגזר הדין שאחד השיקולים לאי הרשעתו של המבקש הוא היעדר מעורבות פלילית נוספת מאז שהודה המבקש בביצוע העבירות המוקדמות, עובדה שהיתה לחלוטין בלתי מדויקת באותו השלב.

9. טענת המבקש לפיה העונש שהוטל עליו בסופו של יום חורג ממדיניות הענישה המקובלת, וכי בית הדין הצבאי לערעורים התעלם מתהליך השיקום שאותו השלים - אף היא דינה להידחות. הלכה היא, כי טענות הנוגעות לחומרת העונש, כשלעצמן, אינן מקימות עילה למתן רשות ערעור בפני בית משפט זה, אלא בנסיבות שבהן הייתה סטייה ניכרת ממדיניות הענישה (ראו, למשל: רע"פ 1899/16 צביגופט נ' מדינת ישראל, פסקה 11 (16.7.2014) וההפניות שם). אין זה המקרה שלפניי. בית הדין בחן מהו מתחם הענישה הראוי במקרה דנן תוך שהתחשב בהחלטות קודמות של בתי הדין הצבאיים בהקשרים דומים, בחומרת העבירות ובפגיעה שנגרמה ממעשיו של המבקש. בית הדין התייחס, בנוסף, לנסיבותיו הייחודיות של המבקש ובפרט להליך השיקום המשמעותי שעבר תוך שנתן דעתו לכך שהשיקום נעשה לאחר ביצוע כלל העבירות. לנסיבות מקלות אלו העניק בית הדין הצבאי המחוזי משקל שהתבטא בהעמדת עונשו של המבקש בחלק התחתון של מתחם הענישה. העונש שהושט על המבקש, הגם שבצדו מרשם פלילי מלא, מבטא איזון בין שיקולי שיקום ושיקולי הרתעה וגמול ולא שוכנעתי כי הוא חורג ממתחם הענישה במידה המצדיקה התערבות ב"גלגול שלישי". העונש אף עולה בקנה אחד עם תכליות המרשם הפלילי, שנועד בין היתר להגן על אינטרס הציבור מפני הסיכון הגלום בהפרה חוזרת ונשנית של החוק. גם בשל כך לא מצאתי להיעתר לבקשה ולהפחית מעונשו של המבקש.

10. אשר לשיהוי שדבק בהגשת כתב האישום בעניינו של המבקש, בדומה לאמור בפסק דינו של בית הדין הצבאי המחוזי, גם דעתי אינה נוחה ממשך הזמן שחלף ממועד ביצוע העבירות ועד הגשת כתב האישום נגד המבקש. עם זאת, בתי הדין הצבאיים נתנו דעתם לפגם שנבע מהשתהות המשיב, וקבעו על רקע זה, לצד יתר הנסיבות המקלות שתוארו, ענישה מקלה שאינה כוללת מאסר בפועל אלא מאסר שירוצה בדרך של עבודות צבאיות. בנסיבות אלה, לא מצאתי כי זכויותיו של המבקש קופחו או כי נגרם לו עיוות דין המצדיק מתן רשות ערעור בגלגול שלישי.

11. טרם סיום אציין כי לא נעלמו מעיניי נסיבות חייו הקשות של המבקש, כמי שגדל במשפחה קשת יום, וכמי שנשא ונושא בנטל הטיפול באחיו ומסייע להוריו בכלכלת המשפחה. החרטה שהביע המבקש בגין מעשיו והליך השיקום

המשמעותי שעבר ראויים להערכה, ותקוותי היא כי הוא יתמיד בדרכו החדשה וימנע מהסתבכות במעשים דומים בעתיד.

סוף דבר - הבקשה לרשות ערעור נדחית בלא שנתבקשה תשובת המשיב.

ניתנה היום, י"ב בתשרי התשפ"א (30.9.2020).

ה נ ש י א ה
